

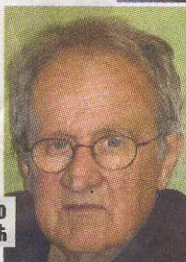
НАША ИСТОРИЈА
ОД 15. ДЕЦЕМБРА
1992. ДО ДАНАС (30)

Немци сачували Теслу

ПЛАВИ ПОРТРЕТ:
Сам Тесла је изумео осветљење за ову слику

■ **Како је јединствени портрет генија из Смиљана доспео у немачки градић Хузум и како је пронађен после пуних 85 година**

Ранко Лукић

Пише: Ранко ЛУКИЋ

Почетком априла 2009. године у "Вестима" је осванула ексклузивна прича о проналаску једног портрета Николе Тесле, слике за коју се 85 година веровало да јој се изгубио сваки траг. Била је то права сензација и због генија из Смиљана, али и због јединственог уметничког дела и његовог ствараоца.

Кнегиња насликала генија

Ранко Лукић, новинар, песник

и истраживач, већ седамнаест година је наш дописник са севера Немачке, из Хановера, а "Вести" су му објавиле и збирку репортажа "Из пера репортера". Из његовог богатог новинарског опуса

посебну пажњу је привукла серија написа о Тесли. Он се тако, као једини српски новинар, у недељу, 29. марта 2009. године нашао у љупком севернонемачком градићу Хузуму, познатом по највећем светском сајму енергије добијене уз помоћ ветрењача, на отварању изложбе слика под називом "Мит, струја и једна сликарска кнегиња", посвећеној нашем генијалном проналазачу, изложби на којој је обелодањено сензационално откриће - да јединствени портрет умотвора који је задужио човечанство, цивилизацију, можда више него ико до сада, са више од 700 својих изума и патената, није пропао у громовитим ломовима који су потресали свет у минулом веку.

Портрет, уље на платну, дело чувене америчке сликарке, руске кнегиње мађарског порекла Вилме Љвове-Парлаги (1863-1923), познат као "Плави портрет", настао је у марту 1916. године, а настао 1924. годину после смрти славне сликарке, пише Ранко Лукић. Тесли се није допало осветљење атељеа сликарке Парлаги па је преламајући светлост кроз специјалну стаклену цев, коју је изумео за ову прилику, добио плаву боју. Отуда и велики значај тог портрета, јер је једини Теслин портрет и први направљен новом техником осветљења. Портрет је због тога назван иконом технике и уметности, а медији у Америци су га назвали и "вештачким сунцем".

Сликарка је портрет до судњег дана, 1923. године, задржала у својој збирци, а годину дана потом његов власник је постао Лудвиг Нисен, трговац дијамантима, Немац пореклом управо из Хузума. Нисен је, међутим, исте године, убрзо после аукције на којој се домогао овог Теслиног портрета - умро, а слици се од тада изгубио траг и сматрало се да је заувек нестала.

Портрет Николе Тесле се, међу-

тим, нашао у каталогу музеја Нисенхаус - музеј је, иначе, изграђен 1937 - и од 1980. године је био заведен под бројем 1169. као "Господинов портрет". Тек 1991. године историчар уметности др Корнелијус Штекернер утврдио је да је господин на слици легендарни светски проналазач Никола Тесла.

"Плави портрет" је коначно идентификован тек 2007. на упит Драгиње Маскарели, аутора уметничке

збирке музеја

Никола Тесла

из Београда, која је контактирала докторку Астрид Фик, тадашњу директорку Нордзе музеја у Хузуму. Докторка Фик је, најжалост, у међувремену умрла, па је цела прича и потрајала до краја

јануара ове, 2009. године, кад је историчар уметности др Свен Хинрих Симерс, у преписци са Владимиром Јеленковићем, директором музеја Никола Тесла из Београда, утврдио да је заиста реч о чувеном "Плавом портрету" који приказује славног научника.

Пронашао 20. век

Изложбу је пред око 200 званица и великим бројем немачких и страних новинара, отво-

Чврсти ослонци у Европи

Поред Бранка и Небојше Поповића који су у редакцији у Франкфурту од првог броја, као и Мише Павловића, који је дошао нешто касније "Вести" су широм Европе развиле мрежу дописника и сарадника, чврсте ослонце који доприносе да наша реч допре до наших земљака дуж Старог континента. Поред оних који су већ споменути, уз сав ризик да неко може бити ненамерно заборављен, споменућемо неке који су оставили и остављају дубоки и часни траг у "Вестима". Међу њима су Илија Вукосављевић из Ахена, Милица Станковић из Оснабрика и Драгиша Матић из Бона, као и Ратко Патковић из Бохума и сјајна дописница Биљана Божин из Берлина. Наташа Јокић је наш поуздани ослонац у Стразбуру, као и Живослав - Жика Марковић, који живи у Херисауу код Сент Галена, Драгутин Пашић у Линцу или Бранко Миличић у Минхену, који је у "Вестима" дочекао и пензију. Поред незаменљивог Жељка Томића, част "Вести" у Бечу и Алпској Републици чува и проноси и изванредни новинар Зоран Мирковић, баш као и Младен Петровић у далеком Малмеу и Скандинавији, или Тихомир Барбуловић у Данској. Наши дописници су и Саша Николић за Холандију, Анђелка Красојевић за Швајцарску, као и Саша Димитријевић из Норвешке (Осло) и Ана Бошковић из Аустрије (Беч).

Истичемо и доајена Дејана Лукића у Лондону, као и Катарину Кристић-Тадич у Фрајбургу. Божо Главаш из Лутерна, најалост више није међу живима, али се његово име и допринос у "Вестима" не заборавља. Баш као ни заслуге великог активисте Милана Шмитрана из Швајцарске, неустрашивог борца против опаке болести која га је опхрвала, о којем је његов лекар Швајцарац написао књигу као о медицинском чуду.

рио председник Савеза музеја Нордфризланда др Улф фон Хилмкроне, а гостима су о животу и делу Николе Тесле говорили директор музеја Симерс, реставратор Сузана Габлер, представник удружења "Tesla society" из Швајцарске Петер Стојановић, немачки режисер и писац Михаел Краузе, аутор књиге и филма "Како је Никола Тесла пронашао 20. век", те хрватски и српски конзули Жарко Плевник и Војин Драгишић, који су се објективно изразили о делу и пореклу великог научника.

- Био је поносан на своју српску националну припадност и хрватско држављанство. О Тесли је песме писао и наш песник Добриша Цесарић - рекао је хрватски конзул Плевник.

- Тесла, који је иза себе оставио више од 700 патената, био је Србин, православац из Смиљана код Госпића. Умро је 7. јануара 1943. у Њујорку, а по његовој жељи његова урна је пренесена у Београд. У Београду имамо музеј Никола Тесла, а његово име, поред осталог, носи и београдски аеродром - нагласио је Војин Драгишић, конзул Србије из Хамбурга.

Српски и хрватски конзули Војин Драгишић и Жарко Плевник

СУТРА: Село на четири границе